

Добродум О.В. КАТОЛИЦЬКЕ МІСІОНЕРСТВО В ІНТЕРНЕТІ

Сучасна релігійна діяльність включає максимально широке використання ЗМІ - національних і міжнародних газет, телеканалів, радіостанцій і веб-сайтів. Тема місіонерства в Інтернеті, мобільної евангелізації, інтерактивної релігійності, на наш погляд, особливо актуальна для католицизму. Уперше на пострадянському науковому просторі концепцію про "віртуалізацію" як про "конвергентний процес релігійного життя другої половини ХХ сторіччя" увів Е.І.Мартинюк [1]. Під цим він мав процес зростання ролі електронних засобів масової інформації в сучасному релігійному житті.

Завдання даної статті - охарактеризувати феномен католицького місіонерства з точки зору інформаційних інновацій сучасного життя шляхом розгляду можливостей католицької молитви та сповіді онлайн, Інтернет-сервісів і блогів, комп'ютерних вірусів та ігор. Використовуючи в якості джерела дослідження матеріали Рунету, як методологічну основу - конкретно-історичний підхід, ми ставимо за мету виявити потенціал та перспективи католицького місіонерства в Інтернеті.

Згідно з твердженням Іоанна-Павла II, нові засоби спілкування, такі, як Інтернет, є дар Святого Духа на благо всесвітньої евангелізації [2]. В 2001 р. Папа Римський благословив Інтернет, назвавши Всесвітню павутину "благою справою" [3]. В 2005 р. Папа Римський подякував Богу за те, що Він дарував людству Інтернет і закликав церкву "без страху користуватися досягненнями інформаційних технологій для поширення на Землі Слова Божого" [4].

Перший офіційний сайт Папи Римського www.vatican.va було відкрито на Різдво 1995 р. Забезпечують роботу Інтернет-вузлу Ватикану три комп'ютери, названих на імена архангелів: "Рафаїл" є хоронителем інформації, "Гавриїл" займається обробкою електронних послань, а "Михаїл" покликаний знешкоджувати комп'ютерні віруси. Сайт Папи Римського репрезентує бібліотеку, архів, експозиції музеїв Ватикану, папські енцикліки, Інтернет-канал передач радіо Ватикану, Катехізис РКЦ, відомості про Римську Курію і про історію Церкви, повідомляє про плани Папи тощо.

Офіційний сайт www.vatican.va доступний сімома мовами: англійською, німецькою, іспанською, французькою, італійською, португальською, латиною. У жовтні 2006 р. всі проповіді Папи Римського стали публікуватися й арабською мовою як реакція на "цитатний конфлікт". До перерахованих мов найближчим часом додасться китайська. Додаткову інформацію про Ватикан можна віднайти на сайтах www.vaticanstate.va (офіційний сайт держави Ватикан), <http://vaticancity.cc> (сайт про Ватикан - історія, культура, визначні пам'ятки) і багатьох інших.

Інформаційні технології стрімко входять у життя католицької церкви. Уже в 2001 р. Папа Римський Іоанн-Павло II набрав на встановленому в одному із залів Ватикану ноутбук і відіслав папстві листа, де просив вибачення за несправедливість місіонерів стосовно аборигенів Океанії. 22 січня 2001 р. понтифік оголосив заступником користувачів Інтернету святого Ісидора Севільського. (Ісидор Севільський відомий тим, що створив першу енциклопедію "Етимології" (Etymologiae). Енциклопедія складалася з 20 томів, включаючи статті з медицини, математики, історії й богослов'я й була написана латиною. Католицька церква обрала цього святого заступником Всесвітньої мережі, пояснюючи свій вибір тим, що Інтернет - теж свого роду енциклопедія й сховище людських знань. Саме Ісидор Севільський уперше застосував у своїй праці систему перехресних посилань, що віддалено нагадує гіперпосилання). З тієї пори 4 квітня - день іменин святого Ісидора - уважається святом користувачів Інтернету - Всесвітнім Днем Інтернету. В онлайні також було організовано орден святого Ісидора Севільського. Священик Джон Зульсдорф створив спеціальну "Молитву перед виходом в Інтернет": "О, всемогутній і вічний Боже, Який створив нас за Своєю подобою і повелів нам шукати всього, що є благого, широкого і прекрасного щонайпаче в божественному образі Твого Єдинородного Сина, Господа нашого, Ісуса Христа! Дозволь нам молити Тебе через заступництво Святого Ісидора, єпископа й доктора, щоб у наших мандрівках Інтернетом ми спрямовували наші руки й очі лише до того, угодного Тобі й проявляли б доброзичливість і терпіння до всіх душ, кого не зустрінемо, в ім'я Господа нашого Ісуса Христа. Амінь" [5].

З метою освідомлення католиків, користувачів Всесвітньої Мережі, про позиції Ватикану у відношенні до того чи іншого сайту в 2002 р. РКЦ було вирішено ввести в Інтернеті "табличку" з написом "Схвалено Святою Церквою". В 2002 р. Інтернет в особі Академії цифрових мистецтв і наук номінував сервер Ватикану на премію «Webby Awards».

Схвальне ставлення Ватикану щодо здійснення місіонерства в Інтернеті можна проілюструвати й тим фактом, що у червні 2000 р. відбулося відкриття офіційного сайту Vocations Online у пошуку тих, хто бажає стати католицьким священиком. Соціальну доктрину РКЦ розміщено на сайті www.theisalagenda.org. Багато католицьких ресурсів поєднують мультимедійні портали ActiveParishioner.com, ChristianCrusaders.org, CatholicTube.ru. Відкрито канали католицького Телебачення Кана (<http://www.kana.ru>), CatholicTV (<http://www.catholicTV.com>)

Інтернет сприяє поглибленню дружніх зв'язків, що виникли в ході заходів, що були організовані католиками-есперантистами (вони активно здійснювали свою діяльність у Мережі із самого початку заснування останньої). До 2000 р. в Інтернеті з'явилося декілька сотень есперантських сайтів із християнською тематикою. Американець Стівен Калб є автором постійно поповнюваної інтернет-енциклопедії "Enciklopedio Kalblanda", численних статей на релігійні теми. У Мережі Інтернет розміщено значну кількість релігійної літератури на есперанто.

Католицьку молитву-онлайн розміщено і в Рунеті. На російському порталі єзуїтів Jesuit.ru пропонується

Літургія годин як щоденна інтерактивна молитва разом з Папою Римським і християнами всього світу. Практичне керівництво для бажаючих зайнятися духовними вправами в групі або індивідуально розраховано на 34 тижні.

Дискусійне явище мережного католицизму - сповідь Інтернетом. В 2001 р. єпархія канадського міста Вінніпег відкрила сайт, відвідувачі якого можуть спілкуватися зі священниками в сповідальнях. Католицькі єпископи Південної Америки запропонували євангелізувати молодь за допомогою Інтернету, причому причащатися молодим людям пропонується, поклавши прісний хліб перед екраном комп'ютера для його освячення. Прихильники ідеї вважають, що інтернет-меса допоможе скоротити розрив у досягненнях євангелізації між католицькою й протестантською Церквами. Ватикан стверджує, що інтернет-меса не замінить особистої участі в богослужінні, а причастя онлайн не має духовного значення.

Починаючи з 2007 р. всі бажаючі можуть стежити за тим, у якій частині Землі Санта-Клаус зараз роздає подарунки, використовуючи сервіс Google Earth. У різдвяний святвечір Об'єднане командування повітряно-космічної оборони Північної Америки (NORAD) відслідковує переміщення над країною саней Санта-Клауса на сайті <http://www.noradsanta.org/>, обновляючи дані кожні п'ять хвилин.

РКЦ досить позитивно оцінює потенціал блогів (Інтернет-щоденників) як способу місіонерства у Всесвітній Мережі. Вікарій Папи Римського Бенедикта XVI в єпархії Рима кардинал Камілло Руїні закликав віруючих активніше використовувати Інтернет-блоги як нову форму апостольської місії. Кардинал католицької церкви Бостону Шон О'Меллі став першим американським кардиналом, що почав вести відкритий щоденник в Інтернеті.

РКЦ позитивно ставиться і до iPod: так, у листопаді 2008 р. католицькі єпископи, які зібралися на Синод у Ватикані, закликали поширювати Біблію будь-якими доступними в наш час засобами. Єпископат особливо підкреслив необхідність використання в цих цілях сучасних технічних і інформаційних засобів, таких, як iPod [6]. Ним користується і Папа Римський: згідно із офіційним повідомленням Інформаційної служби Римської Католицької Церкви, Папа Римський Бенедикт XVI користується плеєром від Apple 2 Гб iPod Nano у білому корпусі. На жорсткому диску плеєра записані деякі передачі англійських, італійських і німецьких радіостанцій, а також ряд класичних музичних творів Моцарта, Шопена, Стравінського та ін. [7].

Комп'ютерні віруси можуть грати різну соціальну роль (інтернет-хробак "I-Worm.Sexer", що пропагує заборону абортів, "Noped" (No Pedophiles - "Ні педофілам"), що прагне піймати педофілів тощо. Існують віруси, які допомагають роботі комп'ютера: "Welchia", "Cheese" і т.ін.

Непідвладним вірусам постає сайт Папи Римського. Створення сайту затребувало 15 тисяч годин роботи програмістів і 500 тисяч євро. Щомісяця ватиканський портал атакують більш як 10 тисяч вірусів; серед хакерів є й ті, хто просто хоче добратися до закритої інформації, надаваної тільки за підпискою [8].

Можна також констатувати соціально-конструктивну спрямованість низки комп'ютерних ігор. У Мережі Інтернет існують благодійні комп'ютерні ігри, серед яких:

- "Безкоштовний Рис" (FreeRice) - покликана допомогти нагодувати людей у голодуючих країнах. Суть гри - у перевірці словникового запасу учасників. Щоразу, коли людина обирає правильну відповідь, однойменний WEB-сайт жертвує гроші на придбання 10 зерен рису.
- "Сила їжі" або "Продовольчий загін" (Food Force), яку оприлюднив підрозділ ООН - Всесвітня продовольча програма. У грі показано проблеми, з якими зіштовхуються співробітники ООН (наслідки цунамі в Південно-Східній Азії тощо).
- "Більше, ніж сила" (A Force More Powerful) Міжнародного центра ненасильницьких конфліктів - навчає виступам проти диктаторів, окупантів, колонізаторів і корумпованих режимів, пропагує боротьбу за права людини, етнічних, расових меншостей, жінок і т.ін.
- "Залишені: вічні сили" (Left Behind: Eternal Forces), створена на основі одного із тлумачень Апокаліпсиса, відповідно до якого з'явиться Бог і забере всіх віруючих до раю.
- "Velvet-Strike" (антивоєнна модифікація гри Counter-Strike), в якій гравці ведуть антивоєнну агітацію й кидають зброю. Їм пропонується скачати логотипи, що критикують війну в Іраку й політику Дж.Буша, прикрашати ними стіни по ходу гри й стріляти бульбашками любові.
- "Інше життя" (Second life) - дозволяє користувачам прийняти образ іншої людини у віртуальному просторі. Творці "Іншого життя" збагатили гру місцями для молитви, церквами, соборами й монастирями для тих, хто бажає споглядати й знайти Бога.

Як можна було переконатися, потенціал католицького місіонерства в Інтернеті досить значний. В якості перспектив католицького місіонерства онлайн можна звернути увагу на регуляцію кіберпростору в його етичному вимірі: так, в 2000 р. група експертів "Inethics", що займається проблемами Інтернет-етики, проголосила про початок розробки проекту "Етичного кодексу Мережі Інтернет", в 2003 р. католицька церква оприлюднила 10 заповідей для батьків, чії діти користуються Інтернетом [9], а в 2008 р. британська Євангелістська церква представила публіці десять заповідей, яких слід дотримуватися людям, що ведуть блоги [10] і т.п.

Уявляється доцільним сприяння РКЦ підтримці розроблювачів програмного забезпечення, що здійснює фільтрацію контенту, розширення релігійної присутності в Мережі за допомогою електронних мас-медіа й мультимедійної продукції, використання релігійними організаціями можливостей віртуальної й дистанційної освіти. Віруючі могли б підключатися до здійснення екуменічних проектів, беручи участь у діяльності MyChurch і Faithbook (релігійні соціальні мережі), Міжнародної християнської інтернет-церкви www.churchmeeting.net (створена для тих, хто піддається гонінням або не має можливості відвідати церкву), християнський GodTube, міжнародне служіння Помазание.org, проект Wiki Bible

<http://en.wikisource.org/wiki/WS:WPWB>, метою якого є подолання протиріч між різними релігіями шляхом створення оригінального, відкритого тексту Біблії і т.ін. Ми вважаємо, що для РКЦ актуальна також підготовка релігійних програмістів - фахівців інформаційних систем, чиїм завданням буде протидія соціальна деструктивним явищам кіберпростору ("сайти самогубств", сайти ксенофобії, сайти екстремістської, терористичної й аморальної спрямованості), зниження модусу міжрелігійного протистояння в Мережі Інтернет.

Інтернет-місіонерству та веб-євангелізації може сприяти розробка місіонерських мережних ігор, які моделювали б позитивне поведіння гравця за допомогою молитов, богослужіння та турботи про ближніх. Доцільним уявляється запровадження онлайн-ого релігійного наставництва, консультування й навчання, теологічної освіти та заснування нових церков. Кібер-, мобільне, блогове місіонерство затребуване в наш час та є його оптимізацією на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій.

Джерела та література

1. Мартынюк Э. И. Особенности религиозной жизни во второй половине XX века. – Одесса: ИПКУ, 1997.
2. Применение эсперанто среди христиан <http://users.gazinter.net/sezonoj/Um07.htm>
3. Пользователи сети голосуют за е-святых <http://www.utro.ru/articles/2003/04/07/139648.shtml>
4. Папа Римский поблагодарил Бога за Интернет <http://www.webplanet.ru/news/lenta/2005/2/22/papa.html>
5. Сергеева Н. Богоугодная Сеть <http://www.computerra.ru/compunity/russ/20741/>
6. Ватикан призвал распространять Библию через iPod <http://wwjd.ru/news/evangelical/vatikan-prizval-rasprostranjat-bi/>
7. Папа Римский обзавелся плеером iPod Nano <http://itnews.com.ua/20474.html>
8. Головашкин Т. Вирусы дохнут от Божьего слова <http://www.utro.ru/articles/2003/06/25/208994.shtml>
9. Католическая церковь опубликовала 10 заповедей для родителей, чьи дети пользуются Интернетом <http://www.5ballov.ru/news/newsline/index.shtml?2003/01/15/21163>
10. Британские евангелисты издали 10 заповедей блоггера <http://wwjd.ru/news/evangelical/britanskie-evangelisty-izdali-10/>

Ерзаулова А.Г.

ПЕВЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА ВИЗАНТИИ

В условиях почти тотальной коммерциализации культуры, восстановление нравственных ориентиров, воспитание духовно-полноценной личности являются приоритетными задачами нашего общества.

Массовая культура формирует фигуру "потребителя" – человека, который утратил способность слышать, видеть и адекватно воспринимать подлинные ценности, выработанные человечеством в течение тысячелетий.

Целью данной статьи является рассмотрение византийской певческой культуры, на основе комплексного подхода, предполагающего выявление истоков и исторических форм этой культуры, а так же раскрытие взаимосвязи музыкальной практики с религиозной жизнью. Это обуславливает решение следующих задач:

- определение места певческой культуры в общем культурно-историческом процессе;
- раскрытие онтологических оснований музыкального искусства;
- изложение учения отцов церкви о роли певческого искусства и богословского текста как предпосылок единства пения и жизни;
- анализ церковно-певческой культуры Византии как особого вида искусства, включающего духовно-аскетическую дисциплину.

Наши корни уходят в Византийскую цивилизацию, которая с точки зрения её подлинной значимости не является только историческим прошлым, ибо в ней есть звучание вечности, отчетливо различаемое современным человеком. Византийское наследие, по мнению известного византолога А.Шмемана, до сих пор во многом определяет культуру и историческую форму Православия. Из Византии была перенесена на Русь вся практика христианского богослужения, в том числе и ее музыкально-певческая сторона.

Что же собой представляет по существу церковное пение и каково его значение?

Церковная музыка, прежде всего вокальная, исполняемая человеческим голосом и в соединении со словом, является неотъемлемой частью Богослужения. Слова «петь» или «пение в церкви» относились только к богослужебным песнопениям. В толковом словаре С.И. Ожегов раскрывает понятие слова певчий, как – певца церковного хора. Пение – это музыкальное оформление слова, было введено в Богослужение для более ясной, выразительной передачи смысла текста, что отразилось на свободном текстовом ритме церковных песнопений, не подчиняющихся общим законам музыкальной культуры. Поэтому мы можем говорить о самостоятельном и независимом положении духовно-певческого искусства. Здесь действуют свои внутренние законы и общая система, объединяющая все формы Богослужения единой мелодическо-интонационной линией.

Этой областью певческого искусства занимались И.А. Гарднер, Ф. Черниговский, Д. Алеманов, Д. Разумовский, В. Металлов, С. Смоленский, А. Преображенский; сегодня эту тему разрабатывают такие авторы как В.И. Мартынов в работах «Пение, игра и молитва», «Конец времени композиторов»; О. Володина, в работе «Музыкальная культура Византии», Е. Герцман, и его «Византийское музыкознание»,